

CS Polítiques d'Immigració
Esquerra

ARGUMENTARI PARTICIPACIÓ POLÍTICA DELS CIUTADANS EXTRACOMUNITARIS

ÍNDIX

INTRODUCCIÓ

.....	1
ÍNDIX.....	2
Introducció.....	3
TRES RAONS FONAMENTALS PER A DISCURIR SOBRE ELS DRETS DE PARTICIPACIÓ.....	4
   Raó d'oportunitat.....	4
   Raó de cohesió.....	5
   Raó simbòlica.....	5
   Criteris d'accés a la nacionalitat.....	5
ACTUALS MECANISMES DE PARTICIPACIÓ SOCIOPOLÍTICA DE LES PERSONES IMMIGRADES.....	6
   Vies de participació política de la immigració.....	6
MARC NORMATIU PER L' EXTENSIÓ DEL DRET A VOT DELS RESIDENTS ESTRANGERS.....	7
   Constitució espanyola.....	7
   Sentit de la llei.....	8
   Implicacions.....	9
PROPOSTA PER A LA INTEGRACIÓ POLÍTICA I SOCIAL DE LES PERSONES IMMIGRADES.....	9
PROPOSTES RESTA DE PARTITS POLÍTICS.....	11
INICIATIVES POLÍTQUES.....	12
ANÀLISI : CONSEQÜÈNCIES DE L'EXTENSIÓ DEL DRET A VOT.....	12
   ESTUDIS GRAU DE PARTICIPACIÓ POLÍTICA DE LES PERSONES IMMIGRADES I ALTRES COL·LECTIUS MINORITARIS.....	12
   Vot dels col·lectius minoritaris holandesos a les eleccions locals.....	13
   d'Amsterdam i Rotterdam.....	13
   Participació a nivell local a Suècia.....	14
DEBATS EMERGENTS A CATALUNYA.....	15
REPUBLICANISME I DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA.....	15
   Efectes en l'agenda política.....	17

ARGUMENTARI PARTICIPACIÓ POLÍTICA DELS CIUTADANS EXTRACOMUNITARIS

Introducció

L'exercici dels drets polítics és una mesura excel·lent de la salut democràtica, és als nostres temps la màxima expressió de participació civil d'una comunitat organitzada jurídicament. En una societat democràtica del segle XXI, una participació efectiva ha d'implicar l'exercici del dret subjectiu de decidir, des de la plena titularitat, sobre l'administració i gestió per delegació de la *res publica*. El bé comú d'una societat és de propietat compartida entre els membres que la componen d'acord amb les normes establertes. La història recorda que l'imperi romà, tot caracteritzada per la rigidesa i el tradicionalisme consuetudinari de les seves institucions, va concedir l'any 212, sota el regne de Caracal·la, la ciutadania romana a tots els habitants lliures del seu territori. Si bé considerant l'oportunisme i la conjunturalitat d'aquest edicte aparentment oberturista, resultaria còmode constatar que el sistema mundial, a prop de 1800 anys després, manté assignatures pendents quant a principis i valors del propi gènere humà com la igualtat, l'equitat, o la democràcia participativa entre conciutadans.

En la història de la humanitat s'han aconseguit notables resultats en les lluites d'alliberament, d'igualtat, d'emancipació i autonomia personal dels respectius col·lectius com els plebeus, els esclaus, els obrers i, en totes les societats, la dona i els joves. A mesura que avança el temps i es consoliden les democràcies i que aquestes es reconeixen plurals i liberals, es fa cada cop més injustificable resistir a reconèixer la igualtat i l'accés als drets polítics a determinats col·lectius, tot i que compleixen amb els requisits convencionals de convivència ciutadana. Tanmateix, és difícil de justificar en una mateixa societat l'existència de residents estrangers de la Unió Europea¹ amb drets polítics al marge dels quals d'altres, en una igual situació administrativa regular, però sense drets polítics.

---

¹ Tractat de la Unió Europea (TUE)1992, sufragi actiu i passiu nacionals dels estats membres de la UE, entra en vigor l'1 de novembre de 1993

En la pràctica, en gairebé totes les nacions europees s'han creat diversos espais i òrgans assessors amb la presència i participació de persones immigrades dins llurs estructures sens, però, que això permeti considerar que les entre 15 i 20 milions de residents no comunitaris de la UE tinguin reconeguts llurs drets polítics.

A Catalunya el debat sobre les formes i vies electorals de participació de les persones estrangeres residents no és nou. Algunes institucions i partits polítics ja porten anys incorporant en llurs informes o programes electorals, la qüestió del dret a vot i altres drets polítics per a estrangers/res. Sovint s'ha tractat aquesta qüestió amb vistes possibilistes a curt termini, sens aprofundir en consideracions més responsables i de construcció nacional a base d'una ciutadania efectiva i incloent. Els conceptes de ciutadania i d'igualtat de drets i deures, estipulats en els successius Plans vigents de Ciutadania i Immigració de la Generalitat, ja impliquen un nou plantejament de l'esperit de les legislacions vigents en referència a la justícia, la igualtat i la inclusió social, una qüestió que tard o d'hora s'ha de plantejar, i quan més profundament millor.

TRES RAONS FONAMENTALS PER A DISCURIR SOBRE ELS DRETS DEPARTICIPACIÓ

Raó d'oportunitat

Obstaculitzar la possibilitat d'incidència social i política de la població immigrada mitjançant la participació dificulta la integració social de les persones immigrades. D'altra banda, la creació d'òrgans assessors amb presència de representants de les comunitats organitzades o persones rellevants, no garanteix suficientment una representació real d'aquestes comunitats amb criteris, pautes i normes pròpies d'un sistema democràtic. Per això, cal treballar oportunament, de forma serena i planificada, pel reconèixer el dret actiu i passiu de sufragi, i en general els drets polítics a les persones residents que reuneixin uns mínims criteris d'arrelament.

- La participació política i social és un dels elements bàsics per avaluar la qualitat d'una democràcia
- El nacionalisme essencialista desfasat ha de cedir el pas per a la consolidació d'un nacionalisme obert i post-ètnic

Raó de cohesió

La cohesió social no és només un objectiu que es pugui assolir amb polítiques socials i laborals. Promoure l'acceptació de les institucions polítiques com a pròpies també per part de les persones immigrades és un mecanisme de cohesió social imprescindible. Un dels perills per a la cohesió social en les comunitats receptores de persones immigrades és l'existència d'estructures d'autoritat paral·leles a les establertes regularment.

És per això, que cal comptar amb institucions comunes que ens uneixen en la defensa d'un valors comuns.

- La cohesió es construeix a través d'unes normes comunes i no mitjançant normes i institucions paral·leles.
- Les persones immigrades no poden ser únicament mers subjectes mercantils. L'argument economicista té caducitat. Cal treballar per a que totes les persones se sentin part d'un mateix cos, d'una mateixa nació, amb una llengua comuna que ens agermana. És així, com es podrà garantir la cohesió social.

Raó simbòlica

El vincle entre Estat-nacionalitat i ciutadania és reformulable. El temps de residència constitueix un criteri vàlid i objectiu com a substitut de la nacionalitat. Així es contribueix a desvincular la ciutadania de la nacionalitat. Entenent que un tret bàsic de la ciutadania és el dret a vot, amb el temps de residència com a criteri de nacionalitat, es desvincularia una des les fusions més importants de l'època moderna: la sobirania nacional, la identitat nacional i el patriotisme en el sentit militar del concepte.

- El temps de residència és el criteri vàlid per a determinar l'arrelament cultural, lingüístic i idiosincràtic, per a una ciutadania efectiva

Criteris d'accés a la nacionalitat

País	Temps de residència	Coneixement de la llengua	Jurament de lleialtat	Suficiència econòmica
Alemanya	8 anys	Sí	-	Sí
Àustria	10 anys	Sí	Sí	Sí
Bèlgica	3 anys	-	-	-
Dinamarca	7 anys	Sí	-	Sí
Estat espanyol	10 anys	Sí	Sí	-
Finlàndia	5 anys	-	-	Sí
França	5 anys	Sí	-	Sí
Grècia	10 anys	-	-	-
Holanda	5 anys	Sí	-	-
Irlanda	5 anys	-	Sí	-
Itàlia	10 anys	-	-	-
Luxemburg	10 anys	-	Sí	Sí
Portugal	10 anys	Sí	-	Sí
Regne Unit	5 anys	Sí	-	-
Suècia	5 anys	-	-	-
EEUU	5 anys	Sí	Sí	-

Font: Multiculturalidad e Inmigración, ZAPATA-BARRERO Ricard, Ed. Síntesis 2004

ACTUALS MECANISMES DE PARTICIPACIÓ SOCIOPOLÍTICA DE LES PERSONES IMMIGRADES

Vies de participació política de la immigració

1. Acció no convencional i extraparlamentària; concentracions, manifestacions, ocupació d'espais, reivindicacions antiracistes...
2. Participació en institucions consultives ; grups de treball informals, comissions, consell de consulta. Aquest mecanisme possibilita una via d'entrada de la immigració en qüestions públiques que els afecten directament.

Crítica:

- Controvertit perquè alguns immigrants perceben aquest instrument com un “mur de lamentacions” en ser un instrument no vinculant
3. Participació en l'àmbit sindical; negociació col·lectiva, delegats sindicals
- Instrument legítim per a treballadors
4. Mecanisme associatiu per a la defensa dels immigrants; ONG's de nadius i immigrants, partits d'esquerra, organitzacions religioses

MARC NORMATIU PER L' EXTENSIÓ DEL DRET A VOT DELS RESIDENTS ESTRANGERS

Constitució espanyola

Títol Preliminar, Article 13

1. Els estrangers gaudiran a Espanya de les llibertats públiques que garanteix el Títol present en els termes que estableixin els tractats i la llei.
2. Només els espanyols seran titulars dels drets reconeguts en l'article 23, llevat d'allò que, amb criteris de reciprocitat, fos establert per tractat o per llei per al dret de sufragi actiu i passiu en les eleccions municipals.
3. L'extradició només es concedirà en compliment d'un tractat o de la llei, d'acord amb el principi de reciprocitat. Resten exclosos de l'extradició els delictes polítics i no seran considerats com a tals els actes de terrorisme.
4. La llei establirà la forma en què els ciutadans d'altres països i els apàtrides podran gaudir del dret d'asil a Espanya.

Capítol Segon , Secció 1a

Dels drets fonamentals i de les llibertats públiques

Article 23

1. Els ciutadans tenen el dret a participar en els afers públics, directament o per mitjà de representants lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal.
2. Tenen també el dret d'accedir en condicions d'igualtat a les funcions i als càrrecs públics, amb els requisits que les lleis assenyalin.

Sentit de la llei

El principi de reciprocitat aquí establert implica que per reconèixer drets de participació política als estrangers residents a l'Estat espanyol sigui necessària una acció concertada entre aquest i l'Estat de la nacionalitat del resident legal estranger. Com a conseqüència pràctica l'Estat tercer ha de reconèixer als espanyols residents dins de les seves fronteres idèntics drets de participació política; en tal cas, n'hi haurà prou que reconegués els ciutadans espanyols el dret a participar en les eleccions locals. Això exigeix que en tals Estats regeixin analògicament uns principis d'organització liberal i democràtica assimilables als espanyols.

En conclusió, l'article 13 de la Constitució institucionalitza la discriminació per raó de l'origen nacional i centra la consideració del reconeixement de dret no en les característiques o accions del ciutadà estranger resident, sinó en les pròpies de l'organització i dret del seu Estat d'origen respecte del seu tractament als ciutadans espanyols residents en el territori de l'Estat estranger.

Amb legitimitat constitucional, la pràctica d'establir un règim jurídic especial (estrangeria) per a aquells que manquen de nacionalitat se sustenta lògicament en la limitació de pertinença a la comunitat política i en la legitimitat sobirana de privar de drets d'entrada i permanència. Aquest règim és quelcom així com el " dret reservat d'admissió" dels Estats.

Implicacions

- Impossibilitat d'igualtat en el reconeixement dels drets de participació a tots els estrangers residents a l'Estat espanyol
- Accés restringit del dret a vot als convenis de reciprocitat entre estats
- Am el concepte de reciprocitat, possibilitat de produir-se casos irrisoris.

PROPOSTA PER A LA INTEGRACIÓ POLÍTICA I SOCIAL DE LES PERSONES IMMIGRADES

Àmbits

Municipal, nacional, estatals i europeu

Proposta

Accés a la nacionalitat espanyola amb 5 anys de residència ininterumpuda (actualment se'n demanen 10)

Països com França, el Regne Unit, els Estats Units i Canadà també apliquen el termini de 5 anys en l'ordenament jurídic vigent per passar de permisos temporals a permanents i és el temps que demana el Consell d'Europa per a l'accés al dret a vot. En tots els processos administratius en els quals la llei demana "voluntat d'integració" (arrelament social, adquisició de nacionalitat, pas de permís temporal a permís permanent, per

exemple) cal que des dels governs autònoms es determini com es pot acreditar aquesta “voluntat d'integració”, per exemple tenint en compte el coneixement de la llengua catalana, de la societat d'acollida i la integració laboral. Catalunya s'està preparant per poder-ho fer mitjançant la Llei d'Acollida que està preparant el Govern.

Motivació

- Reduir greuge comparatiu dels africans, asiàtics i nord-americans que necessiten 10 anys per obtenir la nacionalitat en relació als llatinoamericans i als ciutadans de Guinea Equatorial que només en necessiten 2 anys.
- Facilitar la igualtat d'oportunitats real i efectiva fomentant la participació social i política de la ciutadania.
- No es necessita reforma constitucional sinó del Codi Civil² ja que la CE en cap article defineix els anys que es necessiten per obtenir la nacionalitat.

Objectiu

Formació d'un model integrador de ciutadania

Consolidat per:

- Ments multiculturals, és a dir, persones que en conèixer algú d'aspecte no autòcton no facin com a primera pregunta “D'on ets ?” sinó que es preguntin “On vius?”. De manera que la gent vegi a totes les cultures amb el mateix grau de legitimitat sense establir relacions de poder entre elles.
- Societat de fusió

---

² **Codi Civil**, Títol Primer, Dels espanyols i els estrangers, arts. 17-28
Modificacions amb Llei 36/2002
http://www.gencat.cat/justicia/doc/doc_33989061_1.pdf

- Permetre desenvolupar pràctiques culturals diverses que no atemptin-contrà l'ordenament jurídic vigent ni els valors.
- Model d'estat imparcial (Rawls)
Societat que no afavoreixi cap altra cultura, en tot cas, només aquelles altres cultures que estan en desavantatge (on el desavantatge pot ser el color de la pell, la llengua, origen o sistema de drets) o bé que no empitjori la situació dels que estan en desavantatge.

PROPOSTES RESTA DE PARTITS POLÍTICS

Àmbit:

Municipal

Àmbit estatal

Accés a la nacionalitat espanyola 10 anys

Partit Socialista de Catalunya – PSOE

El PSC advoca per fer les "reformes legals necessàries" per reconèixer el dret de vot dels immigrants a les eleccions municipals i, en particular, eliminar la condició de reciprocitat amb el país d'origen que estableix la Constitució com a requisit per participar en els comicis locals.

Iniciativa per Catalunya – Esquerra Unida i Alternativa

Dret de vot per a les persones migrades amb un any de residència a l'Estat per a les eleccions locals i tres per a la resta.

Partit Popular

Dret a vot en les eleccions locals com estableix la constitució, acords de reciprocitat entre països

Convergència i Unió

Vincula el dret de vot dels immigrants a un procés d'arrelament a Catalunya en defensa d'una política d'integració basada en l'assumpció de drets i deures.

INICIATIVES POLÍTIQUES

Proposició no de llei presentada per ICV-EUiA i PSC per l'extensió del dret a vot dels residents estrangers a l'Estat Espanyol.

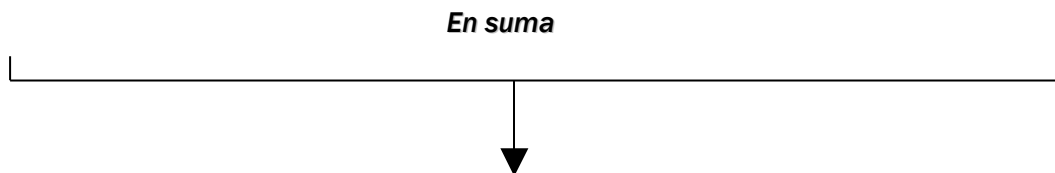
- Ref.: 162/000509. Proposició no de llei sobre l'extensió del dret a vot, a les eleccions municipals, als estrangers residents legals.

ANÀLISI : CONSEQÜÈNCIES DE L'EXTENSIÓ DEL DRET A VOT

ESTUDIS GRAU DE PARTICIPACIÓ POLÍTICA DE LES PERSONES IMMIGRADES I ALTRES COL·LECTIUS MINORITARIS

- Els Països Baixos, Noruega i Dinamarca són exemples que ens mostren com la participació política dels residents estrangers i les minories socials és lleugerament menor a la de la població autòctona.

- Les nacionalitats tenen comportament diferenciat segons el bagatge en la relació de cultura política del país (democràcies, dictadures, sistemes multipartits).
- En menor grau incideixen els vincles lingüístics, socials i educatius

L'abstencionisme no pot ser argumentat per negar el dret a vot. Si l'abstencionisme indiqués nivell de compromís d'una persona davant un projecte nacional d'identitat estatal, molts ciutadans de l'Estat espanyol deixarien de tenir dret a vot.

**Vot dels col·lectius minoritaris holandesos a les eleccions locals
d'Amsterdam i Rotterdam**

	Amsterdam				Rotterdam			
	1994	998 ¹	2002	006 ²	1994	1998	2002 **	2006
Turcs/es	67	39	30	51	28	42	53	56
Marroquins/es	49	23	22	37	23	33	39	58
Surinamesos/es	30	21	26	26	24	25	27	41
Cap Verdians/es	-	-	-	-	34	33	33	39
Total a la ciutat	56,8	45,7	47,8	50,8	56,9	48,4	55	57,8

Font:

Turn out and party choice in the local elections in the Netherlands,
Dra. Anja van Heelsum ,Institut per a les Migracions i Estudis Ètnics
Universitat d'Amsterdam, Països Baixos
Document de treball de la Conferència Metròpolis, octubre 2006 Lisboa

Participació a nivell local a Suècia		
	Població nadiua	Estrangers
1976	90 %	60 %
1979		53 %
1982		52 %
1985		48 %
1988		42 %
1991		41 %
1994		40 %
1998	>90 %	35 %

Font:Bäck and Soininen 1998, 35. EUMC

- La participació decreix segons les dinàmiques del país i està condicionada per un bagatge polític d'origen
- El creixent vot ultradretà o populista a principis dels noranta no té una resposta en la participació política

DEBATS EMERGENTS A CATALUNYA

El creixement i probable manteniment dels moviments migratoris cap a Catalunya s'ha d'aprehendre com a part demandant d'un mercat naturalment autoregulat per les pròpies expectatives de salut econòmic que presenten les societats benestants. La punyent assumpció d'aquesta realitat ja ha fet versar els discursos i debats sobre immigració cap a corrents oposats que van del consubstancialisme revisionista a l'utilitarisme – utilitzacionisme- populista, passant pel possibilisme superficialista. Arran de les discussions que emergiran inevitablement sobre la participació política dels residents regulars sens nacionalitat comunitària, amb tota probabilitat ressorgiran a col·lació concepcions tradicionalment assentades i assumides, convidades a ser qüestionades en determinats cercles d'opinions socialment influents. La primera podria ser la relació ciutadania/nacionalitat; una altra sobre la democràcia, farà possiblement aflorar la problemàtica que alguns teòrics ja han batejat com a manca de “cultura de la democràcia multicultural.” De fet, l'aplicació del dret de sufragi de la població estrangera extracomunitària suposaris *ipso facto*, uns canvis normatius, però absolutament assumibles. La més probable de les aversions seria un principi de mínim acord segons el qual els ciutadans estrangers amb residència permanent, sens distinció de països d'origen, tinguin dret de sufragi actiu i passiu a les eleccions municipals. Seria una conseqüència frustrada de la tendència expressa de diferents òrgans i institucions europeus d'equiparar la residència legal a la nacionalitat quant a drets cívics i socials.

REPUBLICANISME I DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA

Des d'una visió republicanista, una normalització de la participació ciutadana de nacionals de tercers països no s'hauria de limitar al dret de sufragi a les eleccions municipals; convindria tractar aquest tema més des de la vessant dels drets individuals compartits i de les vies d'accés a la plena ciutadania, que d'un prisma de drets col·lectius, merament per a l'exercici electoral.

Si resulta tant inamovible l'arrelament del dret de sufragi a la ciutadania, i aquesta a la nacionalitat, el primer pas a assolir a iniciativa de les nacions, seria el reconeixement d'una ciutadania europea als residents estables, que de fet deixarien de ser considerats com a residents tercers.

LIDERATGE D'UN DEBAT ORDENAT DES DE CATALUNYA

Convé que els partits polítics de Catalunya es pronunciïn sobre la qüestió dels drets polítics més enllà del sufragi per a persones immigrades extracomunitàries, per tal d'iniciar un debat que culminaria en un posicionament clar del Parlament de Catalunya, qui portaria una iniciativa parlamentària conjunta al Congrés espanyol. ERC, corregint alguns errors com per exemple del procés estatutari, té abastament demostrada la seva capacitat per a poder impulsar i reconduir una iniciativa en aquest sentit. Considerant les estrictes i més inherents estructuralitat social i transversalitat política de la immigració, la manera més adient d'aconseguir amb nitidesa l'expressió de la veu de les bases polítiques es pot obtenir obrint un cicle de debats interns de totes les forces polítiques, extensible a totes les forces vives de la nació catalana, cadascuna al sí de les seves files o estructures.

Quant a la necessària implicació de la ciutadania en la seva generalitat, la resposta pública reservada a aquesta qüestió hauria de raure en darrer ressort en la manifestació popular resultant d'una consultació directa mitjançant la forma que convingui.

Seria necessari que els partits polítics fessin un gran esforç electoral de sobrietat i de responsabilitat, i plantegin el debat sobre els drets polítics dels extracomunitaris amb una visió de llarg termini i des d'un punt de vista objectiu, respectant els principis d'equitat, de justícia i d'humanitat.

EIXOS PROGRAMÀTICS

Participació social i política efectiva com a paràmetre per a avaluar la qualitat democràtica

Consolidació d'un discurs i d'una cultura política post-ètnics

Temps de residència com a criteri bàsic per a avaluar el grau d'arrelament social, cultural i lingüístic

Consideració dels drets polítics en la globalitat i basant-se al fonament del liberalisme imperant

Agilitació i equiparació dels requisits de naturalització com a principal via d'accés a la plena ciutadania

Efectes en l'agenda política

Positius	Negatius
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Discurs sobre la immigració més obert a la dinàmica intercultural i a enraonar sobre el model d'inclusió de la immigració. ▪ Realçament noves assumptes de l'esquerra; igualtat d'oportunitats, pobresa, justícia, ús de la llengua catalana ▪ Assumpció de la immigració com a quelcom estable i normal ▪ Deixar pas a discurs més enriquidor i constructiu sobre el fet migratori	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Creixements de partits antiimmigració o amb programes xenòfobs ▪ Evitar la divisió de la societat i la desconfiança basada en la procedència nacional i cultural. ▪ Possibles dinàmiques clientelars ▪ Davallada relació postures progressistes davant la immigració = pèrdua de vots dels partits defensors

Font: Elaboració pròpia